

CHINGIZ AYTMATOV ASARLARIDA MILLIY QADRIYATLARNING AKS
ETISHI. ("ASRGA TATIGULIK KUN", "QIYOMAT", "OQ KEMA" ASARLARI
ASOSIDA)

Sodiqova Orzigul Sadillojeva

Buxoro viloyati Romitan tumani

42-maktabning ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada mashhur yozuvchi Chingiz Aytmatovning "Asrga tatigulik kun", "Qiyomat", "Oq kema" kabi asarlarida milliy qadriyatlarni misollar orqali ko'rib chiqamiz.

Kalit so'zlar: "Asrga tatigulik kun", "Qiyomat", "Oq kema", milliy qadriyat, tabiat, urf-odat, mehmondo'stlik, ...

Абстрактный: В этой статье мы рассмотрим примеры национальных ценностей в произведениях известного писателя Чингиза Айтматова, таких как «И дольше века длится день», «Судный день», «Белый корабль»

Ключевые слова: «И дольше века длится день» «Судный день», «Белый корабль», национальная ценность, природа, традиции, гостеприимство,...

Abstract: In this article, we will consider examples of national values in the famous writer Chingiz Aitmatov's works such as "Asrga tatigulik kun", "Qiyomat", "Oq kema".

Key words: "Asrga tatigulik kun", "Qiyomat", "Oq kema", national value, nature, tradition, hospitality, ...

Atoqli qirg'iz yozuvchisi Chingiz Aytmatov o'z adabiy asarlari to'qimasiga milliy qadriyatlarni to'qib, qirg'iz xalqining madaniy o'ziga xosligini aks ettiruvchi boy gobelen yaratdi. Mana bir nechta asosiy mavzular va ularda milliy qadriyatlarning aksi:

1. Tabiat bilan uyg'unlik:

• Mavzu: Aytmatov asarlarida ko'pincha tabiatga chuqur hurmat, inson va atrof-muhit o'rtasidagi mustahkam bog'liqlik tasvirlangan. Tabiat olamiga bo'lgan bunday ehtirom ko'chmanchi turmush tarzi erni tushunish va hurmat qilishni talab qilgan qirg'iz madaniyatiga chuqur singib ketgan.

* "Asrga tatigulik kun" asarida bosh qahramon cho'pon tog'lar va tekisliklar bilan hamnafas yashaydi.

2. Oila va urf-odatlar:

• Mavzu: Mustahkam oila rishtalari, kattalarga hurmat va an'analarning ahamiyati takrorlanib turadigan motivlardir. Bu mavzular qirg'iz jamiyatidagi patriarxal tuzilma va jamoaga e'tiborni aks ettiradi.

* "Oq kema" buvisi qo'lida tarbiyalangan va uning merosini o'rganayotgan yosh bola hikoyasi orqali oila va urf-odatlarining ahamiyatini tasvirlaydi.

3. Mehmondo'stlik va saxiylik:

• Mavzu: Qirg'izlarning mehmondo'stligi afsonaviy va Aytmatov asarlarida bu fazilat ko'pincha namoyon bo'ladi. Notanishlarga ovqat, boshpana va iliqlik taklif qilish qirg'iz madaniyatining asosiy qismidir.

* "Birinchi o'qituvchi" mehmondo'stlikning muhimligini ta'kidlaydi, chunki yosh o'qituvchi o'zini uzoq qirg'iz jamiyatiga qo'shilishga harakat qiladi.

* "Asrga tatigulik kun" asarida bosh qahramon bepoyon dashtlarda yolg'iz bo'lishiga qaramay, duch kelgan kishilarga boshpana va mehr-muruvvat taklifini ko'rsatadi.

4. Jasorat va chidamlilik:

• Mavzu: Qirg'iz xalqi uzoq vaqtdan beri qiyinchiliklarga chidamli bo'lib kelgan. Bu mavzu Aytmatov qissalarida o'z aksini topgan bo'lib, qahramonlar qiyinchilik va qiyinchiliklarni kuch va jasorat bilan yengib o'tadi.

* "Asrga tatigulik kun" asarida bosh qahramon cho'ponning o'z suruvini himoya qilish uchun yolg'izlik va mashaqqatlarga chidagan matonatligi tasvirlangan.

5. Yo'qotish va identifikatsiya:

• Mavzu: An'anaviy qadriyatlarning yo'qolishi va modernizatsiya ta'siri Aytmatov asarlarida o'rganiladi. Bu mavzu tez o'zgarib borayotgan jamiyatning tashvishlarini aks ettiradi.

* "Oq kema" yosh qahramonning zamonaviy dunyoga duchor bo'lganida begunohlik va an'anaviy turmush tarzining yo'qolishini tasvirlaydi.

Chingiz Aytmatov ana shu milliy qadriyatlarni o'z ijodiga singdirib, kuchli va bardavom adabiy meros yaratdi. Uning asarlari qirg'iz madaniyatini tarannum etibgina qolmay, balki uni kengroq auditoriya e'tiboriga havola etib, noyob va jonli merosni tushunish va qadrlashni kuchaytirdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Fayzullayev O. Yozuvchining ilmiy fantaziyasi // "Jahon adabiyoti" jurnali, 2005- yil, iyun.

2. Qorayev Suyun. Insonparvar adib // "Ma'rifat" gazetasi, 2010- yil, dekabr. 3. Pariza Mirzaahmedova. Davrimiz allomasi // "Jahon adabiyoti" jurnali, 2004-yil, mart.